

Creativiteit in het onderwijs

Auteur: Angela Jansen

1. Volgens Sternberg (2002) is het noodzakelijk een evenwicht te vinden tussen analytisch, praktisch en creatief denken.

Om succesvol intelligent te zijn, moet je leren wanneer je welke vaardigheid in moet zetten. Zo vraagt een meerkeuzetest bijvoorbeeld een andere vaardigheid dan een onderzoeksproject.

2. Een voorkeur hebben voor creatief denken kan zorgen voor uitdagingen.

Het gebrek aan filtering (van prikkels/informatie) dat creatieve mensen niet vreemd is, is een voordeel voor creatief denken, verbanden zien en out of the box denken. Het gebrek aan filtering kan ook minder gunstig uitpakken; zo kan iemand snel afgeleid zijn, zich onzeker voelen of impulsief gedrag vertonen (door minder onderdrukking van prikkels vooraf) (Houkema, 2016).

3. Je kunt als leerkracht een rolmodel zijn.

Door kennis te hebben over (het ontwikkelen van) creativiteit en het ontwikkelen van de eigen creativiteit zul je als leerkracht sneller de behoefte tot creatief denken bij leerlingen herkennen en kun je een voorbeeld zijn in het stellen van nieuwsgierige vragen en het verkennen van out of the box oplossingen (Haakma et al., 2022; Van der Kooij & Wissink, 2015).

4. Creativiteit wordt gezien als een capaciteit die ontwikkeld kan worden.

Van der Kooij en Wissink (2015, p. 5) benadrukken in het boek *Het Ideeëntoestel* dat creativiteit "geen vast gegeven is, maar zeer dynamisch en dat creativiteit zich ontwikkelt over de tijd".

5. Sociale interactie tijdens het denkproces bevordert creatief denken.

Haakma et al. (2022) geven aan dat creativiteit naast een cognitief ook een sociaal proces is. De manier waarop anderen de creativiteit beoordelen en faciliteren, stimuleert of stagneert de ontwikkeling van het creatief proces.

6. Rust en verveling stimuleren creativiteit.

Hoogbegaafde mensen vervelen zich sneller dan gemiddeld intelligente mensen als er een routine ontstaat. Zij zoeken dan naar nieuwe oplossingen of projecten om aan te pakken (Van der Kooij, 2016).

7. Een veilige omgeving stimuleert creativiteit.

De vrijheid om ideeën te uiten zonder dat men daarop wordt afgerekend is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van het creatief durven denken. Juist hierom is er een rol weggelegd voor school, maar ook voor de thuisomgeving (Haakma et al., 2022; Van der Kooij & Wissink, 2015).

8. Ook in creatief denken kun je differentiëren.

Hoogbegaafde leerlingen benaderen een probleem of opdracht soms op hun eigen manier, anders dan de voorgeschreven strategieën of uitwerkmogelijkheden. Differentieer door alternatieven toe te staan. Denk hierbij aan het zien van nieuwe mogelijkheden bij het oplossen van problemen en het geven van verantwoordelijkheid aan de leerlingen (Haakma et al., 2022; Van der Kooij & Wissink, 2015).

9. Spel en fantasie zijn een wezenlijk onderdeel van creatieve denkprocessen.

In het vrije spel waarbij een mens zijn fantasie op de loop laat gaan, worden er soms 'problemen' ontdekt die opgelost moeten worden en waarvoor (nog) geen oplossing bestaat. Vanuit het spelen met ideeën, het vrije spelen met wat de omgeving biedt, ontstaan er kansen om het bestaande te transformeren naar iets anders, iets nieuws (Kaufman & Gregoire, 2015).

10. Vragen stellen bevordert creatief denken.

Het verkennen van zowel goede als (deels) foute antwoorden naar aanleiding van open vragen bevordert dat leerlingen kritischer gaan staan ten opzichte van leerinhoud en informatie, en zich daardoor ook gaan afvragen: is dat wel zo? Die kritische houding is nodig om creativiteit te ontlokken (Wilson & Wing Jan, 2009).

Literatuurlijst

Haakma, I., Pauwels, H., Steenbeek, H.W., & Bisschop Boele, E.H. (2022). *Een (school)brede benadering voor het bevorderen van creatief denken*. Hanzehogeschool Groningen. NRO-Overzichtsstudies.

Houkema, D. (2016). Een psychologisch perspectief op de profielen van begaafde leerlingen (pp. 75-88). In E. van Gerven (Red.), *De Gids over begaafdheid in het basisonderwijs*. Leuker.nu.

Kaufman, S.B., & Gregoire, C. (2015). *Wired to create: Unraveling the mysteries of the creative mind*. Perigee Books.

Sternberg, R.J. (2002). *Succesvolle intelligentie. Hoe praktische en creatieve intelligentie succes bepalen*. Swets & Zeitlinger.

Van der Kooij, D. (2016) Het ontwikkelen en stimuleren van creativiteit (pp.127-142). In E. van Gerven (Red.), *De Gids over begaafdheid in het basisonderwijs*. Leuker.nu.

Van der Kooij, D., & Wissink, A. (2015). *Het Ideeëntoestel. Creatieve denkvaardigheden voor het basisonderwijs*. Leuker.nu.

Wilson, J., & Wing Jan, L. (2009). *Smart thinking: A programme for developing thinking skills in 7 to 12 year olds*. Routledge.

Tip! Alle brochures en video's zijn te vinden in onze Kennisbank op Kenniscentrumhb.nl.

Het NTCN (National Talent Centre of The Netherlands) is het Landelijk Expertisecentrum Begaafdheid, Creativiteit en Talentontwikkeling en geeft in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitvoering aan het Landelijk Kenniscentrum (Hoog)begaafdheid.

